

Nr 635

Av herr Nelander m. fl., om åtgärder mot alkohol- och narkotikamissbruk.

(Lika lydande med motion nr 540 i Första kammaren)

Brottsligheten har under senare år ökat och spritt sig till allt lägre åldrar. Särskilt i de större städerna är ungdomsbrottsligheten ett allvarligt problem. Med ungdomsbrottsligheten sammanhängande spörsmål har under senare tid i olika sammanhang varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. I anslutning till polisverksamhetsutredningens betänkande (Socialpolis och kvinnlig polis — SOU 1958: 34) har sålunda Kungl. Maj:t den 30 september 1959 utfärdat cirkulär (nr 474) angående polisens brottsförebyggande verksamhet, i vilket cirkulär anbefalles fortlöpande samarbete mellan polisen och övriga myndigheter med brottsförebyggande uppgifter, främst barnavårdsnämnderna. Parlamentariska sakkunniga har i sitt betänkande »Ungdomsbrottslighet» (SOU 1959: 37) redovisat vissa brister i vår nuvarande beredskap mot ungdomsbrottsligheten. I betänkandet har de sakkunniga bland annat erinrat om det sammanhang, som enligt ett stort antal undersökningar från olika länder råder mellan alkoholmissbruk och brottslighet, ett sammanhang, vilket enligt de sakkunnigas mening kan antagas vara särskilt framträdande just bland unga människor.

Att alkoholmissbruk är en väsentlig orsaksfaktor när det gäller ungdomsbrottslighet är ovedersägligt och behöver här icke närmare utvecklas. Vid sidan av alkoholmissbruket har under senaste åren framträtt ett narkotikamissbruk, vilket framför allt i de större städerna fått alltmer vidsträckt utbredning och haft fördärvbringande verkningar icke minst bland ungdomen. I Stockholm, där sedan slutet av september 1960 icke mindre än 35 personer häktats för olika brott i samband med narkotika, har under brottsutredningarna blottats upprörande missförhållanden. »Gättarpartyn» har hållits under ofattbart schabbiga former med starkt inslag av sexualitet. Särskilt de deltagande flickorna har ofta varit mycket unga. Langarna av sprit lär numera i stor utsträckning tillhandahålla även narkotiska preparat, vilka ger dem stora förtjänster. En vid ett apoteksinbrott nyligen åtkommen mängd morfinhydroklorid om 50 g, vilken mängd i inbrottsanmälan till polisen upptogs till ett värde av 55 kronor, beräknas exempelvis i den illegala handeln inbringa minst 10 000 kronor eller, vid försäljning i form av lös-

ning i injektionssprutor, omkring 30 000 kronor. Av utomordentligt stor vikt är enligt vår mening att samhällets insatser för att stävja missbruk av alkohol och narkotika snarast effektiviseras. I detta syfte bör bl. a. de bestämmelser, vilka avser att försvåra missbrukares åtkomst av dylika ämnen, överses. I det följande vill vi framföra vissa förslag som enligt vår mening bör prövas.

Vad först angår *kontrollen av rusdrycksförsäljningen* har, enligt vad vi inhämtat, kontrollstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 november 1960 framlagt förslag till ändringar i rusdrycksförsäljningsförordningen i syfte bl. a. att skapa ökade möjligheter att beslagtaga rusdrycker, vilka påträffats hos langare och ungdomar. Utan att i detta sammanhang ingå på kontrollstyrelsens förslag vill vi föreslå följande ytterligare åtgärder.

Enligt 80 § rusdrycksförsäljningsförordningen är straffet för olovlig försäljning av rusdrycker dagsböter eller fängelse i högst sex månader, dock att, därest brottet är grovt, straffet är fängelse i högst ett år. Vid bedömningen huruvida brottet är grovt skall enligt författningsrummet särskilt beaktas, om försäljningen bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt. Enligt vår uppfattning kan med försäljning, som nyss nämnts, i fråga om skadeverkningarna jämföras försäljning till ungdomar under 21 år. Den gjorda exemplifieringen av grova försäljningsbrott torde böra på angivet sätt kompletteras.

Betydande avbräck kan vållas langare genom att tillskapa möjlighet för domstolarna att förklara förverkad bil eller annat forslingsmedel som använts i samband med olovlig försäljning. Lämplig förebild till bestämmelse härom synes vara 8 § i lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin.

Även bestämmelse om värdeförverkande är ägnad att göra langningsbekämpningen mer effektiv. Medel, åtkomna genom olovlig försäljning, bör kunna förverkas.

I detta sammanhang vill vi fästa uppmärksamheten på att förverkandebestämmelser helt saknas i Kungl. Maj:ts kungörelse den 29 november 1960 (nr 625) om försäljning av thinner. Thinner, som påträffas hos missbrukare, bör kunna tagas i beslag och förklaras förverkat.

Vad beträffar *narkotikamissbruket* har detta särskilt i Stockholm blivit ett oroväckande problem. Uppenbarligen är det en samhällets angelägenhet av central betydelse att åtgärderna för att söka stävja missbruket och förhindra dess spridning göres verkligt effektiva. Vissa åtgärder i detta syfte har redan vidtagits, men åtskilligt torde återstå att göra. Möjligheterna för missbrukare att på legal väg genom receptförskrivningar av läkare erhålla narkotiska preparat lär under senare tid ha minskat. I takt därmed synes emellertid frekvensen av apoteksinbrott, receptförfalskningar och smuggling från utlandet ha ökat.

Förvaringsrum för narkotiska preparat på apotek, sjukhus och andra centrala förvaringsställen bör i görligaste mån vara inbrottssäkra (försedda med tjuvlarm och dylikt). I allmän författning torde böra föreskrivas att sådana förvaringsrum skall besiktigas och godkännas av polismyndighet enligt vissa fastställda allmänna normer. Vi vill här hänvisa till de föreskrifter om besiktning av polismyndighet, som enligt vapenförordningen och förordningen om explosiva varor gäller i fråga om vissa förvaringslokaler för vapen och explosiva varor.

Apotekens lageri av narkotiska substanser bör inte vara större än nödvändigt. Det har uppgivits, att lagren för närvarande är onödigt stora med hänsyn till normalförbrukningen och möjligheten att snabbt erhålla tillförsel från centrala lager.

Förbud bör övervägas för läkare i städer, där jourhavande läkare finnes, att telefonförskriva narkotiska preparat. Telefonförskrivning av sådant preparat bör i övrigt icke få ske till person, om vars identitet läkaren icke är fullt övertygad.

Åtgärder torde böra vidtagas för att skärpa beredskapen mot smuggling av narkotiska preparat över rikets gränser. En icke obetydlig förekomst av sådan smuggling lär ha konstaterats vid stockholmspolisens utredningar av narkotikabrott. Allteftersom möjligheterna att inom landet komma över narkotika försvåras kan den olovliga tillförseeln från utlandet antagas komma att öka.

Med det anförda har vi avsett att fästa uppmärksamheten på vad vi funnit vara brister i beredskapen mot alkohol- och narkotikamissbruket.

Under hänvisning till det anförda får vi föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att de av oss framförda förslagen måtte göras till föremål för skyndsam utredning.

Stockholm den 25 januari 1961

<i>Eric Nelander</i>	<i>Evert Svensson</i> i Kungälv	<i>Daniel Wiklund</i> i Stockholm
<i>Märta Boman</i>	<i>Åke Zetterberg</i>	<i>Robert Johansson</i> i Dockered
<i>Einar Rimmerfors</i>	<i>David Svenungsson</i>	<i>Sven Gustafson</i> i Göteborg
<i>Stina Gunne</i>	<i>Harry Carlsson</i>	<i>Thorvald Källstad</i>
<i>Olof Hammar</i>	<i>Carl Eric Hedin</i>	<i>Axel Gustafsson</i> i Borås

Augustinus Keijer

Arne Magnusson
i Jönköping

Dag R. Edlund

Stig F. Hansson
i Önnarp

M. Berglund

Gustav Boija

Olaus Nyberg

Arvid Nilsson
i Lönsboda

N. Stenberg

Olof Johansson

Yngve Hamrin

Henning Carlsson
i Huskvarna